

Verslag van de 5^e bijeenkomst van de Stakeholderdialoog over “Corporate Responsibility in de textiel- en kledingindustrie”, gehouden op 10 februari 2014 bij VNO-NCW in Den Haag

Aanwezig:	BSCI:	Mw. Norma Snell
	CNV Internationaal:	Mw. Karen Bouwsma
	FNV Mondiaal:	Mw. Wilma Roos
	FWF:	Mw. Ruth Vermeulen
	IAF:	Dhr. Matthijs Criete
	Inretail:	Mw. Femke den Hartog
	Landelijk India Werkgroep:	Dhr. Gerard Oonk
	Made-By Benelux:	Mw. Karin Reimerink
	Min BHOS:	Mw. Kirsten Hommes
		Mw. Jeanette Scherpenzeel
	Min I&M:	Dhr. Martijn Tak
		Mw. (stagiaire)
	MODINT:	Dhr. Jef Wintermans
	MVO Nederland:	Mw. Jolande Sap
		Mw. Saskia Pepping
	NCP:	Dhr. Frans Evers, <i>voorzitter</i>
	NWP:	Mw. Lindsey Schwidder
	Rijkswaterstaat:	Mw. Hanneke op den Brouw
	Schuttelaar&Partners:	Mw. Sofie Schop
	SKC:	Mw. Christa de Bruin
	Solidaridad:	Mw. Carien Duisterwinkel
		Mw. Janet Mensink
	Terre des Hommes:	Mw. Talinay Strehl
	VGT:	Dhr. Jeroen van Dijken

1. Opening

Voorzitter Frans Evers opent de vergadering om 16.10 uur en heet alle deelnemers welkom. Aansluitend verwijst hij naar de uitzending van Brandpunt van zondagavond 9 februari 2014. Hij is onthutst over de getoonde beelden van textiel fabrieken in Bangladesh en stelt dat fabriekseigenaren de eisen die door hun afnemers worden gesteld op het gebied van verduurzaming massaal en structureel ontduiken en tegenwerken. Hij spreekt uit dat de Nederlandse regering veel meer kan doen dan ze op dit moment doet. Verder onderstreept hij dat geen enkel bedrijf kan ontkennen dat er zich misstanden voordoen in de textiel- en kledingindustrie.

2. Verslag 4^e Stakeholderdialoog van 17 december 2013

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld onder dankzegging aan de opsteller. Het verslag noch de besluitenlijst geeft aanleiding tot opmerkingen.

3. Spelregels en (proces)afspraken

Jeroen van Dijken licht de wijzigingen ten opzichte van de eerdere versies toe. De essentie daarvan is dat alle opmerkingen die tijdens de vierde Stakeholderdialoog zijn gemaakt in de nieuwe versie zijn verwerkt.

Jolande Sap vult aan dat de grootste wijziging is dat het Plan van Aanpak en het Convenant nu gescheiden trajecten zijn. Zij onderstreept dat wat betreft de openbaarheid van informatie ten behoeve van het proces het uitgangspunt is dat alle informatie openbaar is, tenzij een

partij aangeeft dat informatie vertrouwelijk is. Informatie wordt alleen geaggregeerd / gebundeld openbaar gemaakt, zodat informatie nooit naar één partij valt te herleiden.

Convenant / afspraken

Jeroen van Dijken geeft aan dat in een bijeenkomst van de SER op maandag 27 januari 2014 met stakeholders, waaronder de Raad Nederlandse Detailhandel, gesproken is over de adviesaanvraag van de overheid over manieren om met verschillende sectoren afspraken te maken over verduurzaming van internationale ketens. Onder afspraken verstaat de overheid een breder scala aan mogelijkheden dan alleen convenanten. De textiel- en kledingsector is nadrukkelijk onderwerp van bespreking.

Jeanette Scherpenzeel vult aan dat de adviesaanvraag van de regering spreekt over afspraken en niet over convenanten. De overheid verwacht advies over de randvoorwaarden voor dergelijke afspraken en geen standaard tekst voor afspraken. Meerdere sectoren zijn onderwerp van bespreking. Voor wat betreft de textiel- en kledingsector is het Plan van Aanpak voor Minister Ploumen de basis voor de te maken afspraken. Omdat het Plan van Aanpak is opgesteld naar aanleiding van de motie Braakhuis c.s., is de uitvoering van het Plan van Aanpak van belang voor de Minister. Uitvoering van het Plan van Aanpak staat voor het ministerie gelijk aan uitvoering van de motie. Dat betekent dat voortgang in de werkgroepen uit het Plan van Aanpak nodig is. Zij roept op tot praktisch werken binnen de werkgroepen.

Wilma Roos geeft aan in de veronderstelling te leven dat het andersom zou werken: de afspraken in een convenant zouden het startpunt vormen voor de werkgroepen. Jeanette Scherpenzeel geeft aan dat uiteindelijk alles nog denkbaar is, maar dat het op dit moment niet verstandig is met de start van de werkgroepen te wachten totdat er afspraken kunnen worden gemaakt in een convenant.

Jeroen van Dijken geeft aan begrepen te hebben dat de overheid te zijner tijd met enkele algemene kaders zal komen, waarbinnen afspraken gemaakt zullen worden met verschillende sectoren. Van 'one size fits all' zal echter geen sprake zijn.

Gerard Oonk vraagt zich af of alles dan flexibel zal worden, of dat er toch enkele rode draden zullen zijn. Jeanette Scherpenzeel geeft aan dat het streven er op is gericht enkele rode draden te spannen, maar dat daar nog geen garantie voor gegeven kan worden.

Frans Evers verwacht daarom nog een zeer stevige discussie binnen de SER commissie IMVO, waarbij met name de vakbonden het debat op het scherpst van de snede zullen voeren.

Jeanette Scherpenzeel deelt mee dat de regering het advies begin maart verwacht en hoopt dat nog voor de zomer de eerste afspraken met sectoren gemaakt zullen kunnen worden.

Transparantie / openbaarheid van informatie ten dienste van het proces

Namens FWF geeft Ruth Vermeulen aan dat zij scherpere afspraken wil maken over het verschil tussen normale en bedrijfsgevoelige informatie. Gerard Oonk wil dat ook. Hij spitst de vraag toe op de tekst bij het derde gedachtestreepje van punt 7, Media, van de concept procesafspraken versie 4.

Hanneke op den Brouw vraagt nogmaals aandacht voor de verwarring die ontstaat indien men de term transparantie gebruikt voor wat eigenlijk openbaarheid van informatie is ten dienste van het proces. De deelnemers aan de Stakeholderdialoog bedoelen het laatste.

Frans Evers merkt op dat het NCP werkt op basis van de afspraak dat alles vertrouwelijk is, tenzij anders wordt overeengekomen. Dat is dus het omgekeerde van wat deze

Stakeholderdialoog voor ogen staat. Hij merkt op dat de bewijslast ten aanzien van wat (bedrijfs)gevoelig is dus bij de partij komt te liggen die om vertrouwelijkheid en dus beperking van openbaarheid van informatie vraagt.

Uit de discussie die volgt wordt duidelijk dat er brede overeenstemming is over het feit dat alle stakeholders alle informatie die zij verkrijgen door de uitvoering van hun normale werkzaamheden gewoon moeten kunnen blijven gebruiken voor hun activiteiten. Dit kan vanzelfsprekend ook bedrijfsgevoelige informatie zijn die een stakeholder ontvangt in het kader van samenwerking met andere partijen, maar dus buiten de werkgroep waarin de informatie is gedeeld.

In dat verband roept Jef Wintermans alle deelnemers aan de Stakeholderdialoog op om bij het gebruik van informatie in het algemeen en bij het gebruik van bedrijfsgevoelige informatie in het bijzonder, extra aandacht te schenken aan de vraag of gebruik van die informatie geen afbreuk doet of kan doen aan het voor zo noodzakelijke vertrouwen tussen partijen. Dit geldt voor gebruik van die informatie buiten de Stakeholderdialoog respectievelijk *buiten* de werkgroepen en/of projectgroepen. Hij ziet goede mogelijkheden om het vertrouwen tussen partijen te versterken door intensiever samen te werken.

Gerard Oonk vraagt aan de hand van een (fictief) voorbeeld verduidelijking van wat bedoeld wordt. Hij vraagt of bijvoorbeeld LIW op basis van onderzoek van SOMO ruimte blijft houden om aandacht te vragen voor het brede geheel van de omstandigheden in de textiel- en kledingsector. Jef Wintermans geeft aan dat dat zo is, maar is van mening dat LIW in het denkbeeldige geval goed zou moeten afwegen hoe die aandacht te vragen. Bijvoorbeeld door voor publicatie contact op te nemen met bedrijven die deelnemen aan een werkgroep, of met de branche organisatie(s) die de betreffende onderneming in het kader van het Plan van Aanpak vertegenwoordigen. Om zo het vertrouwen van de betreffende onderneming(en) niet te schaden. Op basis van zijn ervaring met bedrijven geeft Jef Wintermans aan te verwachten dat maar heel weinig bedrijven om kunnen gaan met een situatie waarbij in een werkgroep of project met een stakeholder wordt samengewerkt, en die stakeholder of een partij waarmee die stakeholder een relatie heeft, buiten die werkgroep of het project om het bedrijf associeert met (vermeende of daadwerkelijke) problemen of misstanden.

Besloten wordt de tekst bij het derde gedachtestreepje van punt 7 van de procesafspraken versie 4 als volgt te wijzigen (**actiepunt 1**):

- Deelnemers aan de dialoog behouden het recht zelfstandig uitingen in de media te doen, maar niet over bedrijfsgevoelige informatie die slechts onder geheimhouding in de dialoog en/of werkgroepen en/of projectgroepen is gedeeld.

Gerard Oonk vraagt of de bepaling over transparantie onder punt 6.1 van de procesafspraken overeenkomt met de bepalingen over transparantie uit het Bangladesh Accord on Building and Fire Safety. Namens de branches bevestigt Jeroen van Dijken dat dat zo is bedoeld.

Spelregels, procesafspraken en besluitvorming

De spelregels zijn opgesteld om alle stakeholders een manier te geven zich aan het Plan van Aanpak te verbinden. Het is wenselijk dat alle stakeholders dus niet alleen bedrijven maar ook ngo's, vakbonden en overheden, de spelregels ondertekenen. De lijst van ondertekenaars zal worden gepubliceerd via de website 'Groen is de Rode Draad'.

Vastgesteld wordt dat de spelregels en de procesafspraken niet met elkaar in tegenspraak mogen zijn. In de spelregels dient de passage over besluitvorming aangepast te worden. Besluitvorming geschiedt op basis van consensus. (**actiepunt 2**)

4. Indeling en opstart werkgroepen

Verantwoordelijkheid voor wetslagen werkzaamheden

Karen Bouwsma vraagt welke partij of partijen de verantwoordelijkheid draagt of dragen voor het slagen van de werkgroep: bedrijven, of de deelnemers aan de werkgroep gezamenlijk? Wilma Roos verwijst ten aanzien van de afbakening van verantwoordelijkheden naar de inhoud van de brief die daarover aan de branches is gestuurd, naar aanleiding van het gesprek met Jolande Sap en Saskia Pepping met enkele ngo's op maandag 3 februari 2014.

Jef Wintermans geeft aan dat hij hoopt dat niet alleen bedrijven, maar ook ngo's en vakbonden zich zullen inzetten om de werkzaamheden in een werkgroep of project tot een succesvol einde te brengen. Afhankelijk van het onderwerp dat in een werkgroep of project aan de orde is kan een andere partij de rol van trekker vervullen.

Carien Duisterwinkel merkt op dat de vraag, welke partij de rol van trekker kan vervullen in een werkgroep ook te maken heeft met de verhouding tussen bedrijven en ngo's en vakbonden dat aan een werkgroep deelneemt. Zij verwijst naar de eerste zin uit de spelregels: de sector, in nauwe samenwerking met ngo's, vakbonden en de overheid, wil verduurzamen. In haar ogen zou de ideale verhouding zijn: 2/3 bedrijven – 1/3 andere stakeholders.

Jolande Sap merkt op dat een algemene opmerking over de verdeling van rollen verhelderend kan werken en -andersom geformuleerd- geen kwaad kan. Zij stelt voorts vast dat op het niveau van de dialoog alles wel geregeld is, maar op het niveau van werkgroepen nog niet. Jef Wintermans waarschuwt ervoor alles voor de start van de werkgroepen al dicht te timmeren.

Frans Evers wijst erop dat bedrijven zonder inbreng van de andere stakeholders helemaal niets kunnen veranderen in hun ketens. Dat impliceert dat iedereen doet wat hij of zij kan: bedrijven moeten dat, maar alle andere stakeholders ook. Hij stelt vast dat er behoefte bestaat aan een korte tekst (1 A4-tje) waarop staat welke inzet stakeholders over en weer van elkaar verwachten.

Ook stelt hij vast dat de verantwoordelijkheid van het slagen van de werkgroepen een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle deelnemers, omdat besluitvorming bij consensus geschiedt. Hij adviseert alle stakeholders om helder te communiceren over zaken waarover geen consensus kan worden bereikt in de werkgroepen of projecten.

Besloten wordt de tekst van de tweede zin van punt 8 van de procesafspraken als volgt te wijzigen (**actiepunt 3**):

- Deelnemers dragen naar vermogen in kind en / of financieel bij om projecten van de grond te krijgen.

Verslagen van werkgroepen en / of projecten

Vastgesteld wordt dat het van belang is dat goede verslaglegging van bijeenkomsten van werkgroepen en projecten noodzakelijk is. Na goedkeuring van verslagen van voorgaande bijeenkomsten van werkgroepen en/of projecten worden deze doorgestuurd naar de Stakeholderdialoog. Tevens worden dergelijke verslagen openbaar door publicatie op de site 'Groen is de Rode Draad', die door de branches wordt beheerd.

Belangstelling voor deelname in de werkgroepen

In antwoord op een vraag of de bedrijven die zich hebben aangemeld voor deelname in de diverse werkgroepen behoren tot de categorie 'koplopers' oftewel de 'usual suspects' zijn, noemt Jef Wintermans onder verzoek tot geheimhouding de namen van enkele MODINT leden die zullen deelnemen. Daaruit blijkt dat het niet of in ieder geval niet uitsluitend om de

'gebruikelijke' bedrijven gaat. Meerdere stakeholders geven aan daar zeer gelukkig mee te zijn.

Positionering werkgroep(en) communicatie

Sofie Schop vraagt naar de plannen op het gebied van communicatie. Jeroen van Dijken licht toe dat de bedoeling is communicatie naar de consument onderwerp te maken van deze werkgroep. Dit onderwerp wordt al behandeld in de reeds bestaande werkgroep 'Duurzame mode' die onder leiding staat van I&M en Rijkswaterstaat. Binnen die werkgroep heeft men interesse geuit in deelname aan de werkgroep communicatie, zodat voortgebouwd kan worden op pilots die gehouden zijn in 2012 en 2013. Die pilots betroffen communicatie naar de consument over duurzaam/verantwoorde aanschaf van textiel en kleding.

Daarnaast zal communicatie nog op twee andere manieren aan de orde komen:

- 1) communicatie over de uitvoering van het Plan van Aanpak zelf, inclusief de Stakeholderdialoog en de werkgroepen en projecten. Dit is een primaire verantwoordelijkheid van de branches, die daarbij ondersteund zullen worden door MVO Nederland; en
- 2) communicatie over de inzameling van textiel en kleding, als onderdeel van de Green Deal inzameling textiel. De brancheorganisaties zouden alle activiteiten die gerelateerd zijn aan de Green Deal graag onderbrengen in de werkgroep "circulaire economie" van het Plan van Aanpak. Gesprekken daarover worden gevoerd c.q. zullen gevoerd gaan worden. Ook de Green Deal staat onder leiding van I&M en Rijkswaterstaat.

Mogelijke samenvoeging werkgroepen

Mede op basis van het overzicht van getoonde belangstelling voor deelname aan de verschillende werkgroepen worden de branche organisaties verzocht bij hun achterban te peilen of het mogelijk is te komen tot samenvoeging van de volgende werkgroepen:

- Inkooppraktijk en Due Dilligence
- Kinderarbeid en Gebonden Arbeid
- Water en Chemicaliën

Jef Wintermans geeft aan dat te zullen doen. (**actiepunt 4**) Jeroen van Dijken deelt mee dat samenvoegen van de werkgroepen Kinderarbeid en Gebonden Arbeid bij grootwinkelbedrijven moeilijk ligt, omdat het wezenlijk andere problemen betreft die andere oplossingen vereisen.

5. Afronding en vervolgspraken

Niets meer aan de orde zijnde sluit Frans Evers de vergadering om 18.10 uur onder dankzegging aan alle aanwezigen voor hun inbreng.

Overzicht van actiepunten

Nummer	Onderwerp	Uitvoering	Datum
1	Wijzigen tekst bij 3 ^e streepje punt 7 Procesafspraken versie 4	JW	100214
2	Aanpassen passage besluitvorming in Spelregels	JW	100214
3	Wijzigen tekst tweede zin punt 8 Procesafspraken versie 4	JW	100214
4	Peilen bereidheid achterbannen branches om werkgroepen samen te voegen	JW	100214